

paa Bergenhus Erik Ottesen Rosenkrantz Anna Trondsons »cousin«), men vidner som helhed om gode kildestudier. Usikkert er det, i hvilket rum paa Dragsholm den fordums hertug af Orknoerne henlevede sine sidste triste leveaar, og hvad G.-B. fik ud af en ældgammel kone, som i trekvart aarhundrede havde tjent familien Zütphen-Adeler, bringer næppe lys over sagen. Sikkert synes det at være, at han blev mishandlet, hvad der muligvis stod i forbindelse med, at han allerede ved sin overflyttelse fra Malmöhus til Dragsholm 1573 skildres som »splittergal« (stark mad).

»Lord Bothwell« er smukt illustreret, bl. a. med billeder af Frederik II., Erik Ottesen Rosenkrantz og Dragsholm, som ad denne vej præsenteres for den angelsaxiske læseverden. Bogen er oversat til fransk og er nylig ogsaa udkommet i dansk oversættelse. Den vil, som før sagt, ikke kede sine læsere.

C. O. Boggild Andersen.

Paa den internationale historiske Kongres i Oslo 1928 blev der paa Forslag af Professor M. L'héritier nedsat en Komité for Udforskningen af den oplyste Enevælde. Tanken — at skabe et Arbejdsfællesskab mellem Forskere, som hver i sit Land undersøger beslægtede Spørgsmaal — er tiltalende, men har vist sig vanskelig at gennemføre. En Række Historikere sluttede sig sammen, med Spanieren, Professor Altamira som Præsident og Axel Linvald, i de sidste Aar først M. L'héritier og derefter Professor Hartung som Sekretær. Som det kunde ventes, har adskillige Forskere været lidet tilbøjelige til at samle deres Studier om Emner, som de ikke af egen Tilskyndelse har givet sig i Lag med. Derfor har Foretagendet ligefuldt haft sin Betydning, har givet Anledning til adskilligt Samarbejde og paa den store Kongres i Warschau 1933 medført Dannelsen af en særlig Sektion. Den internationale Kommités Bulletin har fra Tid til anden indeholdt en Række bibliografiske Resuméer og Oversigter (Nr. 9, S. 541 ff. og Nr. 20, S. 785 ff.) og desuden publiceret de forskellige Foredrag og Exposé'er, som blev forelagt i Warschau. Tilsammen giver de en oplysende Oversigt over Forskningens øjeblikkelige Standpunkt og et Indtryk af Anskuelser og Problemer. I et af de senere Hæfter (Nr. 35, S. 181—225) har M. L'héritier dertil føjet en »Rapport general«, som under fælles Synspunkter samler Resultaterne af de hidtil foreliggende Arbejder og gør Rede for deres Resultater. I Virkeligheden er der gennem disse Oversigter tilvejebragt et nyttigt Arbejdsgrundlag, som virker inciterende og i Overensstemmelse med Formaalet for den hele internationale Sammenslutning bidrager til at klarlægge det fælles europæiske

Idégrundlag for Behandlingen af en betydningsfuld Periode. Det fortjener at understreges, at L'héritier i sin sammenfattende Oversigt ikke alene gør Rede for herskende Anskuelser, men samtidig har benyttet Lejligheden til at fremsætte egne Synspunkter. Enhver, som har fundet sit Arbejdsomraade indenfor det 18. Aarhundredes Historie, faar herigennem Nytte af Kommissionens Virksomhed.

Ax. L.

Dr. Konrad Schünemann, der er professor ved universitetet i Kiel og medarbejder ved den store »Handwörterbuch für das Grenz- und Auslandsdeutschum«, har underkastet Østrigs befolkningspolitik under Maria Theresia en grundig undersøgelse. (*Österreichs Bevölkerungspolitik unter Maria Theresia*. I, udgivet af »Institut zur Erforschung des deutschen Volkstums im Süden und Südosten« i München og »Institut für ostbayrische Heimatforschung« i Passau.)

I forskellige artikler i den store haandbog har prof. Schünemann gjort rede for tysk kolonisation i den østlige del af det gamle Habsburger-rige. I denne bog behandles hele koloniseringsproblemet i sin politiske sammenhæng.

I en omfattende indledning skildres dels den merkantilistiske befolkningspolitik, ifølge hvilken en stats magt afhang af dens befolknings størrelse, dels de forholdsvis primitive koloniseringsmetoder, der anvendtes før Maria Theresias tid, og endelig faar man et godt billede af den østrigske administrations indretning og statsstyrets ledende personligheder ved midten af det 18. aarh.

Af særlig betydning for befolkningspolitiken var oprettelsen af det østrigske statsraad i 1761. Det var tænkt som det egentlig centrale organ for den østrigske absolutisme. Bestræbelser i centralistisk retning havde været at spore ogsaa tidligere, men de ungarske myndigheder havde formaaet og formaaede stadig at bevare en vidtgaaende selvstændighed, saaledes at der faktisk bestod en dualisme som efter 1867.

I et følgende afsnit gennemgaas befolkningsfordelingen fra egn til egn i monarkiet. Befolkningstætheden var mindst i den ungarske rigshalvdel og befolkningspolitikens hovedformaal blev derfor koloniseringen i øst, hvor staten ejede store strækninger, velegnede til opdyrkning overtaget efter erobringen fra tyrkerne.

Paa privat initiativ var allerede mange kolonister draget mod sydøst, da staten begyndte at interessere sig for en aktiv befolkningspolitik. De første udslag af denne politik var dog ikke alene bestemt af kolonisationsformaal, men ogsaa af sociale og poli-